

Preek over 1 Tessalonicenzen 4:3-5

- Schildwolde, 23 juni 2019
- Kees van Dusseldorp

thema: Zuiver en heilig? Als christen omgaan met je seksualiteit.

votum en groet

Ps.87:1,4,5 [Wiekslag 1-8]

wetslezing

Ps.99:6,7,8

gebed

lezen: 1 Tes.4:1-12; 5:23-28

Mat.7:13-21

NLB 314 Here Jezus, om uw woord (Ld.1)

preek: 1 Tes.4:3-5

Ps.111:4,5,6

gebed

collecte

Opw.687 Heer, wijs mij uw weg

zegen (1 Tes.5:23,24,28)

NLB 425 Vervuld van uw zegen (als amen)

bij deze preek hoort een ppt!

Gemeente van Christus,

#1

Zuiver en heilig. Het zijn de kernwoorden uit de Bijbel. Als wonder van genade. Als opdracht voor Gods kinderen. 'Heilig' – het is in het afgelopen jaar vaker voorbij gekomen. In het kader van het jaarthema 'wees heilig want Ik ben heilig!' Heilig als zonder zonde. Als onaangepast aan de wereld. Als glanzend van God. In de brief aan de Tessalonicenzen vult Paulus dat een paar keer aan met het woord 'zuiver': onschuldig, onberispelijk, zonder vieze plekken, stralend van God.

Zuiver en heilig. Mooie woorden. Maar werkt het in de praktijk?
Laatst vroeg iemand mij daarnaar:

'Waarom gaat het in de kerk zo weinig over seks, over geld, over macht en over geluk? En dan niet in algemene termen – want dat gebeurt best vaak. Maar heel concreet – hoe doe ik dat als christen? Waar loop ik tegenaan, en hoe ga ik daarmee om? Want het zijn toch de grote krachten in ieder mens en de grote drijvers in onze wereld? Het zijn toch de begeerten die iedereen herkent, die veel energie losmaken, die zoveel schade veroorzaken?

Maar in de kerk gaat het dan over geloof, hoop en liefde. Over verlossing door Jezus Christus, de betrouwbaarheid van God en de leiding van de Geest. Zeker, belangrijk! En prachtig! Maar waar is de verbinding?'

#2

Je hebt gelijk. Seks, geld, macht en geluk zijn de drijvers in deze wereld. En de krachten in ieder mens. In het groot en in het klein lijken ze de gebeurtenissen te bepalen.

Seks: In bijna iedere film of boek spelen erotisch en seksuele relaties een rol. Je kunt geen uur TV kijken of je hebt een schuine grap, een verleidelijke scene of een prikkelende advertentie gezien. En dan heb ik het nog niet over je eigen seksualiteit, je gevoel, onzekerheid, lust en lichamelijke contacten. De verwarring, de strijd, de zoektocht, de schaamte en het genot.

Geld: Niet alleen in ieder bedrijf kijken managers naar de centen. Maar ook in de ziekenhuizen, in het onderwijs of in de jeugdzorg bepaalt een calculatie wat er wel en niet gedaan wordt. Zelfs veiligheid zoals in onze provincie wordt ondergeschikt gemaakt aan economische belangen.

Macht: In het groot bepaalt macht de wereldpolitiek: Putin, Trump, Xi Jinping: ze zijn er allemaal uit om zo sterk mogelijk te worden. Maar ook in het klein wordt erom gevochten: wie is de baas, wie is het sterkste? Waag het niet om mij niet serieus te nemen! Of mij te commanderen wat ik moet doen! Dan doe ik het niet! Dan ga ik staken. Dan zet ik mijn hakken in het zand. Zelfs als het mijn echtgenoot is.

En geluk: Voor je gezondheid heb je veel over. Ziekte probeer je te voorkomen. Beperkingen maken je wanhopig. Met psychische moeite heb je geen geduld. Want het staat het ideaal van een gelukkig leven in de weg. Van je ontplooiing. Je bent toch gelukkig als je genieten kunt van het goede van het leven?

#3

Seks, geld, macht en geluk zijn de drijvers in deze wereld. En het zijn krachten in ieder mens. Het zijn de goden van vandaag. Ze heten niet meer Baäl of Astarte. Ze heten niet meer Farao of Augustus. Zoals in oude tijden. Maar ze beslissen je keuzes, ze vragen je

verering, je brengt er offers voor, ze lijken de gebeurtenissen te bepalen. Namaakgoden die je uiteindelijk in het ongeluk storten, relaties beschadigen en de wereld kapot maken. Krachten in de tengels van de duivel. Maar je hebt er wel mee te maken. In de wereld. In je omgeving. In jezelf.

#4

Natuurlijk, dit is niet het enige verhaal. Een mens is niet alleen een bom vol begeerten. Er is ook wijsheid, er is ook fatsoen, er is ook liefde, er is ook genade. Oftewel: God is er ook. Die het kwaad nog tempert. Die mensen redt van het kwaad. Die mensen een andere oriëntatie geeft: op Jezus Christus gericht. Die mensen vult met zijn Geest. En ze een nieuw leven leert. Een ander leven. Een heilig leven. Een leven in echte vrede, vrijheid en vreugde.

In de kerk gaat het over God. Over Jezus Christus. Over redding en verlossing. Over vergeving van zonden en bevrijding van het kwaad. Over geloof, hoop en liefde. Ik ben ervan overtuigd dat daar echt het enige antwoord is op het kwaad. En dat daar het nieuwe leven begint. Ik ben er ook van overtuigd dat het nodig is om steeds weer en steeds je aan Jezus Christus te verbinden. Zodat je groeit in geloof, vertrouwen en eenheid met Hem. Maar met verlossing alleen ben je er niet. Het is ook zaak dat je nieuw gedrag leert. Dat je je bekeert van de dienst aan de afgoden van seks, macht, geld en geluk. Dat je leert op een andere manier om te gaan met je menselijke begeerten. Dat je je aan de schadelijke dynamiek ervan ontworstelt en staande blijft in alle aanvallen en verleidingen. Dat je zuiver en heilig blijft.

Nee, ik verkondig geen optimistisch geloof. Alsof gelovigen geen zonden meer doen, altijd op tijd doorhebben waar hun zwakke kanten zitten, elkaar nooit schade meer berokkenen en voortdurend dicht bij God leven. Zo is dat niet. En zo gaat dat niet worden. Bij mij niet en bij jou niet. Als Jezus bij zijn terugkomst zegt dat jij je geest, ziel en lichaam heilig en zuiver hebt bewaard, dan is dat een uitspraak over jou die je met verwondering en dankbaarheid zal vervullen.

Maar ik verkondig wel een praktisch geloof. Een geloof dat doorwerkt in het leven. Het nieuwe leven in Jezus Christus leidt ook tot een nieuwe houding, een andere levensstijl. Met de verlossing komt de heiliging van het leven mee. Aan de redding door het bloed van Christus is de vernieuwing door de Geest van Christus verbonden.

Stel dat iemand de neiging heeft om alle zwarte stenen die hij ziet op te pakken en in zijn zakken te stoppen. Op een gegeven moment pakt hij er een tas bij om alles mee te nemen. Eerst een rugtas, later nog een boodschappen tas, en nog een. Dan wordt het lopen steeds zwaarder, tot hij helemaal vaststaat. Hoe heerlijk is het als iemand hem van die stenen verlost! Dat moet gebeuren. Dan kan hij weer lopen. Maar het heeft alleen effect als hij ook leert de stenen te laten liggen. Als hij de neiging overwint om de zwarte stenen op te pakken. Hij moet een nieuwe houding en nieuw gedrag leren. En wie kan hem dat beter leren dan degene die hem verlost van zijn zware last? Hij zegt: Stop ermee! Laat ze liggen! Let op andere dingen! Volg mijn voorbeeld!

#5

In naam van Jezus Christus roep ik jullie met klem op om te leven tot Gods eer! Jullie doen dat al, maar zet je er nog meer voor in! Zo doet Paulus een dringend beroep op de

jonge gemeente in Tessalonica. Pasgedoopte christenen. Zo uit het leven-zonder-God geplukt. En in het leven-met-God geplant. Een heerlijk leven! Ze zijn er ongelooflijk blij meer dat ze Christus hebben leren kennen. Ze zijn er echt goed mee bezig om daar ook praktisch invulling aan te geven. Maar dat vraagt om blijvende aandacht. Om doorgaande training en oefening. Om groeiend inzicht. Zo'n nieuwe manier van leven heb je je niet zomaar eigen gemaakt. Zeker als de omgeving niet meewerkt. En als je in jezelf ook je oude begeerten en angsten voelt rondtollen.

De apostel noemt vier dingen. Ik koppel ze even aan die oermenselijke begeerten die zomaar als goden worden vereerd.

Tegenover de begeerte naar seks zet Paulus de zelfbeheersing (3-5). Ga verstandig om met het vuur van de hartstocht, de erotiek en de lust. Kies de juiste plekken, relaties en momenten om ervan te genieten. Loop niet achter je seksuele verlangens aan. Maar hou je hoofd koel, hou je hart zuiver en je lichaam rein.

Tegenover de begeerte naar geld zet Paulus eerlijk zakendoen (6-8). In onze vertaling heeft het een wat andere kleur gekregen. Het is door de vertalers bij de opmerkingen over ontucht getrokken. Dat kan inderdaad. Maar ik zie het als een tweede opmerking van Paulus en vertaal het liever iets anders:

#6

Schaadt of bedrieg uw broeder of zuster in het zakendoen niet, want de Heer zal dit vergelden. God heeft ons niet geroepen tot onzuiver handelen, maar tot heiligheid.

Het gaat over handel, over zaken doen, over eerlijk handelen, geen dubbele agenda, geen creatieve boekhouding, geen misbruik van vertrouwen, geen uitbuiting van mensen die afhankelijk van je zijn.

#7

Tegenover de begeerte naar macht zet Paulus de onderlinge liefde (9-10). 'Jullie hebben dat van God zelf geleerd,' schijft Paulus. De christenen waren daar gastvrij in plaats van egoïstisch en wantrouwend. Ze bekommerden zich meer om de veiligheid van anderen dan van zichzelf. Ze vonden hun eigen positie en invloed minder belangrijk dan het helpen van hulpbehoevenden. 'Dat moeten jullie versterken', schrijft de apostel. Het is de onderlinge liefde die het medicijn vormt tegen machtsmisbruik. Streven naar macht, grote ambities najagen, het leidt tot schade aan anderen, tot ellebogenwerk, tot uitbuiting en wegdrukken van anderen. Wie begint bij de onderlinge liefde, wordt misschien niet zo belangrijk in de wereld, maar die krijgt wel de waardering van God.

En tegenover de begeerte naar geluk zet Paulus de trouwe arbeid (11-12). Doe gewoon netjes je werk, verdien je eigen boterham. Ga niet staken, ga geen actievoeren, maar wees een betrouwbare kracht. Laat je niet meetrekken in de race naar meer, meer, meer om het later nog beter te krijgen en in de toekomst te gaan genieten van wat je hebt bereikt. Maar geniet van wat je kunt doen, profiteer niet van een ander, wees blij als je genoeg verdient om van te leven, laat je leven niet bol staan van stress, onvrede en onrust. Maar hou de rust vast in je leven. En blijf trouw je werk doen.

Een mooi rijtje: het de wereld alles lijkt te draaien om seks, geld, macht en geluk, daar gaat het in Gods koninkrijk om zelfbeheersing, eerlijk zakendoen, onderlinge liefde en

trouwe arbeid. Waar in de mens al die begeerten rondwoelen en altijd de neiging hebben om eruit te breken, de grenzen te overschrijden, de ander te beschadigen en tot crimineel gedrag leiden, daar komt in een kind van God een andere kracht. De kracht van Jezus Christus, de oriëntatie op God, de energie van de Heilige Geest. Daar komt een mens in beweging naar een heilig en zuiver leven.

Denk niet dat dit een kwestie van cultuur is. Alsof zelfbeheersing, eerlijkheid, liefde en trouw voor de Tessalonicenzen in hun tijd een grotere opdracht was dan in onze tijd. Misschien hebben die afgoden van toen wel een ander verflaagje dan die van vandaag. Maar het zijn de afgoden die mensen altijd zelf construeren. Ze sluiten aan op menselijke lusten. En de satan maakt er duivels misbruik van. Voor de Tessalonicenzen is het een strijd om heilig en zuiver te leven in hun wereld. Voor ons toch niet minder! De geestelijke strijd die wij hebben te voeren, speelt zich af op meest vleeselijke terreinen.

#8

Ik denk dat deze vier opmerkingen al wel behoorlijk wat huiswerk voor ons met zich meebrengen. Toch wil ik proberen nog iets meer in te zoomen op die eerste 'zelfbeheersing' tegenover de begeerte naar seks. Wat is nu zuiver en heilig omgaan met je seksualiteit? Wat betekent dat concreet vandaag?

Ik moet eerst weer even terug naar de tekst om scherp te krijgen wat Paulus nu bedoelde. Want er is opnieuw een vertaaldingetje aan de orde.

#9

In onze vertaling staat: Het is de wil van God 'dat ieder van u zijn lichaam heiligt en in eerbaarheid weet te beheersen'. En dat is een goede en duidelijke vertaling. Maar zoals altijd met vertalen, is het ook een keuze. De ouderen onder u kennen misschien de meer letterlijke vertaling: 'dat je heilig en eerbaar met je 'vat' omgaat'. Er zijn argumenten voor dat te vertalen als: je moet respectvol en heilig met je vrouw omgaan. Als een kostbaar en breekbaar stukje aardewerk. Zoals in de Bijbel de kwetsbaarheid van ieder mens wordt benoemd.

Je kunt het opvatten als een aanduiding van je lichaam. Je lichaam is immers een tempel van de Heilige Geest – zoals ds. Sjoerd Heij vorige week heeft belicht. En het is soms een heel gevecht – zeker als het gaat om seksuele begeerten – om op goede manier met je lichamelijke om te gaan.

Een derde mogelijkheid is dat het een verhullend woord is voor het geslachtsorgaan. Mensen kiezen daar vaak verhullende woorden voor. Zodat gewone termen een dubbelzinnige betekenis krijgen. Het gaat hier over 'je-weet-wel', over je geslachtsorgaan, over de plek in je lichaam waar seksuele prikkels een reactie geven.

Een bijzonder voorbeeld hiervan – als ik nog even mag – kennen we uit het verhaal van David (1 Sam.21). Op zijn vlucht voor Saul komt hij bij priester Abimelech. Die wil David en zijn hongerige manschappen wel het heilige brood meegeven, maar alleen als ze geen seks hebben gehad. Dat was in Gods wetten een voorwaarde voor soldaten in de oorlog. David zegt dan dat hij op expeditie is en dat de 'vaten' van zijn mannen dus heilig zijn. Hetzelfde woord – je 'vat' – gebruikt als bewust vage aanduiding voor het orgaan in de schaamstreek.

#10

Ik vertel dit, omdat het zo heel concreet wordt. Het gaat over jouw en mijn seksualiteit. Dat is niet alleen voor getrouwde mensen, maar voor ieder mens. Vanaf een bepaalde leeftijd ontdek je in toenemende mate dat je lichaam reageert op bepaalde prikkels. Soms vanwege wat je ziet. Of wat je hoort. Of wat je voelt. Wat je bedenkt. Of fantaseert. Het heeft een lichamelijke reactie. Per persoon verschillend. Of je een jongen bent. Of een meisje. Of je jonger bent, of al wat ouder. Of je getrouwd bent, of singel. Of je homofiele gevoelens hebt. Of juist helemaal niet.

Seksualiteit is een gave van God. Het is een kracht in je mens-zijn. Een aantrekkingskracht tussen mensen. Die je in verwarring kan brengen. Die met je op de loop kan gaan. Waarvan in onze wereld wordt gezegd: Die moet je ruimte geven! Volg je gevoel, schaam je niet. Leef je passie uit! Dan leef je pas echt en intens! Als de hartstocht verdwijnt moet je nieuwe prikkels zoeken! Doorbreek de taboes, iedereen is anders en mag anders zijn.

‘Nee!’ zegt God. ‘Niet zo! Daar heb ik het niet voor gegeven. Daar is het niet voor bedoeld. Zo komt het niet tot zijn recht en draagt het niet bij aan je echte geluk. Seksualiteit is als een vuur. Een bron van kracht en energie. Een geweldig geschenk waar je intens van genieten kunt. Maar als je er niet goed mee omgaat, wordt het een onverzadigbaar monster dat jou en anderen beschadigt en met diepe, levenslange littekens achterlaat. Als je er niet op let, krijgt het een dynamiek die je achterlaat in smerigheid en onveiligheid. Dat is niet mijn bedoeling met jou.’

Daarom zijn er normen. Geen seksuele relatie met familieleden. Geniet van de seksuele omgang met je man of vrouw. Vermijd erotische prikkels daarbuiten en trek grenzen aan je fantasie. Volg je verlangens niet als ze je bij God vandaan trekken. Zoek een christelijke omgang met je seksualiteit. Dat is Gods roeping. Dat is het recht van Christus. Dat is het doel van de Heilige Geest.

#11

Zuiver en heilig? Ik had er een vraagteken achter gezet. Want wie struikelt er niet? Niet alleen als het gaat om zelfbeheersing, maar ook in die andere drie aandachtspunten: eerlijk zakendoen, onderlinge liefde en trouwe arbeid.

En toch haal ik nu het vraagteken weg. Want er is een weg van reiniging, van verzoening, van bekering, van zuivering en van verandering. Paulus schrijft: Jullie zijn goed bezig, ik hoor dat en ik weet dat, want jullie leven in Jezus Christus, ga ermee door! Paulus schrijft: God heiligt jullie. Daarin ligt vergeving en aanvaarding. Door zijn roepstem, door het werk van Christus, door de kracht van de Heilige Geest. Er ligt een toekomst, ook voor mensen die de fout zijn ingegaan. Die zichzelf niet konden beheersen. Die zich hebben laten verleiden. Of die het nieuwe leven in Jezus Christus niet kenden.

Zondaren worden door God geroepen, door Christus gereinigd en door de Geest vernieuwd. Zij ontvangen in Christus hun zuiverheid en heiligheid weer terug. Een wonder van genade! En een krachtige bemoediging om anders in het leven te staan. Om op Christus gericht te blijven. Je door de Geest te laten vullen. En zo een leven te leiden dat past bij een kind van God. Dat is een leerproces. Met vallen en opstaan. En daarom met voortdurend gebed om de genade en de liefde van Christus. Het nieuwe leven dat je in Hem

hebt, wordt dan ook een nieuwe manier van leven in deze wereld. Tot je eens – tot je grote verwondering en dankbaarheid hoort als de Heer Jezus komt: Deze mens is gewassen in mijn bloed en gedrenkt in mijn Geest. Glanzend van uw heiligheid. Stralend van uw genade. Hij, zij is zuiver en heilig. Hij, zij mag leven in de eeuwige vrede.

Amen